

GALVENIE PRINCIPI

POLITIKAS KOPSAVILKUMS

ATBALSTS IEKĻAUJOŠAS IZGLĪTĪBAS POLITIKAS IZSTRĀDEI UN ĪSTENOŠANAI

2020. gadā Eiropas Speciālās un iekļaujošās izglītības aģentūra (Aģentūra) identificēja atkārtotus vēstījumus visā tās galvenajā darbā par laika periodu kopš 2011. gada. Aģentūra ir apkopojusi šos vēstījumus galvenajos principos, kas atbalsta augstas kvalitātes iekļaujošas izglītības visiem izglītojamajiem īstenošanu. Galvenie principi nosaka nepieciešamos elementus iekļaujošas izglītības vispārējai sistēmai, un to mērķis ir atbalstīt valstis, kas vēlas turpināt attīstīt iekļaujošas izglītības pakalpojumu nodrošināšanu.

2021. gada galvenos principus raksturo vispārējs princips, kura pamatā ir plaši atzīta koncepcija par uz tiesībām balstītu iekļaujošu izglītību. Tie tālāk nosaka piecas prasības normatīvā regulējuma un politikas kontekstam un astoņas darba stratēģijas, struktūras un procesus iekļaujošām izglītības sistēmām.

VISPĀRĒJAIS PRINCIPS

Normatīvajā regulējumā un politikā jābūt skaidrai taisnīgas augstas kvalitātes iekļaujošas izglītības koncepcijai, par ko noslēgta vienošanās ar ieinteresētajām pusēm. Tam jāklūst par informatīvo pamatu vienotam normatīvā regulējuma un politikas ietvaram visiem izglītojamajiem, kas salāgots ar galvenajām starptautiskajām un Eiropas līmeņa konvencijām un komunikācijām kā pamats uz tiesībām balstītai praksei.

Ir ļoti svarīgi ieviest atsevišķu ietvaru, lai nodrošinātu visu izglītojamo tiesības gan uz izglītību, gan uz visu ar to saistīto. Ietvaram ir jānodrošina iekļaujoša un taisnīga kvalitatīva izglītība un mūžizglītība **visiem**, kā arī jānodrošina, lai ekonomiskie, sociālie, kultūras vai personiskie apstākļi nekļūtu par diskriminācijas avotiem. Ieinteresētajām pusēm ir jāapzinās priekšrocības, ko sniedz iekļaujoša izglītība, kas ir iekļaujošākas sabiedrības pamats.

VIENS NORMATĪVĀ REGULĒJUMA UN POLITIKAS IETVARS

Vispārējā principā ir izklāstītas piecas galvenās prasības vienam normatīvā regulējuma un politikas ietvaram:

Elastīgi finansēšanas un resursu piešķiršanas mehānismi, kas atbalsta skolu kopienu ilgstošo pilnveidošanos un ļauj tām uzlabot savas spējas reaģēt uz dažādību un atbalstīt visus izglītojamos bez formālas diagnozes vai apzīmējuma.

Tā kā valstis ir ļoti atšķirīgas, atšķiras arī finansējuma un resursu piešķiršanas metodes. Visos gadījumos finansējumam jābūt pārskatāmam un taisnīgam, koncentrētam uz skolu spēju palielināšanu, lai samazinātu šķēršļus mācībām.

Efektīvs vadības plāns, kurā noteiktas skaidras lomas un pienākumi, sadarbības iespējas un autonomijas līmeņi visos sistēmas līmeņos.

Ieinteresētajām pusēm skaidri jānosaka autonomijas un lēmumu pieņemšanas līmenis savas atbildības jomā. Ļoti būtiska ir sadarbība visos sistēmas līmeņos.

Visaptverošs kvalitātes nodrošināšanas un atbildības ietvars uzraudzībai, pārskatīšanai un izvērtēšanai, kas atbalsta augstas kvalitātes pakalpojumu nodrošināšanu visiem izglītojamajiem, koncentrējoties uz taisnīgām iespējām tiem, kuriem draud marginalizācija vai izslēgšana.

Precīza un uzticama informācija par resursiem, ieguldījumiem, struktūrām un procesiem, kas ietekmē mācīšanos, ir īpaši svarīga mazākumtautību grupām un tiem, kas ir potenciāli neaizsargāti pret vājiem sasniegumiem, lai atbalstītu taisnīgu praksi.

Skolotāju profesionālās izaugsmes — skolotāju sākotnējās izglītības, ievada profesijā un skolotāju un skolotāju izglītotāju profesionālās kompetences pilnveides — nepārtrauktība, kas pilnveido kompetences jomas visiem skolotājiem attiecībā uz vērtēšanu un vajadzību noteikšanu, izglītības programmas plānošanu (universālais dizains), iekļaujošo pedagoģiju, iesaistīšanos pētījumos un pierādījumu lietošanā.

Skolotājiem visos posmos ir jābūt apmācītiem strādāt ar dažādām izglītojamo vajadzībām. Skolotāju izglītotājiem ir jābūt zināšanām un pieredzei iekļaujošā izglītībā, lai attīstītu kompetences citos.

Vienots izglītības programmas ietvars, kas ir pietiekami elastīgs, lai nodrošinātu atbilstošas iespējas visiem izglītojamajiem, un vērtēšanas ietvars, kas atzīst un validē zināšanas un plašākus sasniegumus.

Elastīgs izglītības programmas ietvars nodrošina atbilstošas mācību iespējas **visiem** izglītojamajiem bez atsevišķām izglītības programmām. Vērtēšana sniedz iespēju pielāgot izglītības programmu un mācīšanas pieejas, identificē un pārvar šķēršļus mācībām, kā arī sniedz informāciju atbalsta lēmumu pieņemšanai.

DARBA ELEMENTI IEKĻAUJOŠAS IZGLĪTĪBAS SISTĒMĀM

Par būtiskām iekļaujošai politikai un praksei tiek uzskatītas astoņas darba stratēģijas, struktūras un procesi:

Struktūras un procesi, kas veicina sadarbību un efektīvu komunikāciju visos līmeņos — starp ministrijām, reģiona un vietējā līmeņa lēmumu pieņēmējiem, starp pakalpojumiem un nozarēm, tostarp nevalstiskām organizācijām un skolām.

Komunikācija, pārrunas un visu ieinteresēto pušu — skolotāju, skolu vadītāju, izglītojamo, vietējo un reģionālo izglītības politikas veidotāju u.c. — iesaistīšana nodrošina ilgtspējīgu attīstību, veidojot partnerības, sadarbību un iesaistoties kopīgās aktivitātēs.

Stratēģija, lai uzlabotu līdzdalību kvalitatīvā iekļaujošā pirmsskolas izglītībā un atbalstītu ģimenes no nelabvēlīgas vides.

Bērni, kas piedalās pirmsskolas izglītībā un aprūpē, gūst labumu attiecībā uz vispārējo attīstību un sasniegumiem mācībās. Tas uzlabo viņu sociālo iekļaušanu un ilgtermiņa iespējas dzīvē.

Stratēģija, lai atbalstītu visus izglītojamos pārejas laikā starp izglītības fāzēm — un īpaši brīdī, kad viņi pāriet uz pieaugušo dzīvi; tas tiek panākts ar profesionālās izglītības un apmācības, tālākās un augstākās izglītības, patstāvīgas dzīvošanas un nodarbinātības palīdzību.

Pārejai starp izglītības līmeņiem ir nepieciešama koordinācija, lai nodrošinātu, ka izglītības sniegšana turpinās nevainojami, jo īpaši tiem izglītojamajiem, kas ir potenciāli neaizsargāti pret vājiem sasniegumiem.

Struktūras un procesi sadarbības veicināšanai starp skolām, vecākiem un kopienas dalībniekiem, lai atbalstītu iekļaujošas skolas attīstību un uzlabotu izglītojamo personu progresu.

Ģimenes iesaiste izglītības procesā ir ļoti svarīga. Sadarbība ar vietējo kopienu palīdz skolām bagātināt mācīšanās pieredzes un rezultātus un veiksmīgāk atbalstīt jauniešus, lai tie pilnveidotu nepieciešamās kompetences.

Datu/informācijas vākšanas sistēma, kas:

- nodrošina atgriezenisko saiti, informējot par notiekošajiem uzlabojumiem visā sistēmā (piem., uzraugot piekļuvi formālai un neformālai izglītībai, līdzdalību, mācīšanos un akreditāciju);
- atbalsta lēmumu pieņēmējus visos līmeņos, lai identificētu “signālus”, kas norāda uz nepieciešamību steigšus rīkoties, jo skolām vajadzīgs papildu atbalsts.

KEY PRINCIPLES

Piekluve derīgiem un uzticamiem datiem kā pierādījumu bāzei, lai izstrādātu iekļaujošas izglītības politiku reģiona, valsts un starptautiskā līmenī, ir ļoti būtiska.

Stratēģija, lai pilnveidotu speciālistu nodrošinājumu visu izglītojamo atbalstam un uzlabotu vispārizglītojošo skolu spējas, kurā aprakstīts starpnozaru darbs un profesionālā pilnveide visiem darbiniekiem.

Speciālistu sniegtās zināšanas un resursi var atbalstīt iekļaujošāku sistēmu, nodrošinot kvalitatīvu atbalstu izglītojamajiem, kas ir potenciāli neaizsargāti pret vājiem sasniegumiem.

Stratēģija tādu skolu vadītāju pilnveidei un atbalstam, kuri strādā kopā ar citiem, lai veidotu iekļaujošu un taisnīgu skolas ētosu ar spēcīgām attiecībām, lielām cerībām, proaktīvu un profilaktisku pieeju, elastīgu organizāciju un atbalsta nepārtrauktību, lai ieviestos, ja izglītojamajiem pastāv nesekmīgas un izslēgšanas risks.

Efektīva skolas vadība pozitīvi ietekmē izglītojamo sasniegumus, mācīšanas kvalitāti un darbinieku motivāciju.

Vadlīniju ietvars mācīšanās un mācīšanas vides pilnveidošanai, kurā izglītojamo balss tiek uzklautāta un viņu tiesības īstenotas, izmantojot personalizētu pieeju mācībām un atbalstam.

Ja izglītojamie tiek uzklautāti un var zināmā mērā ietekmēt savu dzīvi, skolotāji un izglītojamie kļūst par līdzautoriem mācīšanas un mācību procesā. Izglītojamie, skolotāji, vecāki un kopienas sadarbojas, lai atbalstītu virzību pretī kopējiem mērķiem.

SECINĀJUMS

Ja pastāv visi šie komponenti, visiem izglītības sistēmas līmeņiem jādarbojas kopā, lai tie kļūtu taisnīgāki, efektīvāki un iedarbīgāki, novērtējot izglītojamo daudzveidību un palielinot visu izglītojamo un sistēmā ieinteresēto pušu sasniegumus.

Sīkāka informācija par šiem galvenajiem principiem ir pieejama pilnajā ziņojumā: **Galvenie principi — atbalsts iekļaujošas izglītības politikas izstrādei un īstenošanai.**

Papildinformācija par Aģentūru un tās darbu ir pieejama vietnē:

www.european-agency.org

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2021